

Διακήρυξη του CIVIS για την Ανοικτή Επιστήμη

Εμείς, η κοινότητα των επιστημόνων/μελετητών του CIVIS, δηλώνουμε τη δέσμευσή μας στις αξίες της Ανοικτής Επιστήμης.

Η Ανοικτή Επιστήμη αποτελεί μια αλλαγή συστήματος που επιτρέπει καλύτερη επιστήμη μέσω ανοικτών και συνεργατικών τρόπων παραγωγής και διαμοιρασμού γνώσεων και δεδομένων, όσο το δυνατόν νωρίτερα στην ερευνητική διαδικασία, καθώς και την επικοινωνία και το διαμοιρασμό αποτελεσμάτων. Αυτή η νέα προσέγγιση επηρεάζει τα ερευνητικά ιδρύματα και τις επιστημονικές πρακτικές αναδεικνύοντας νέους τρόπους χρηματοδότησης, αξιολόγησης και ανταπόδοσης για τους ερευνητές. Η Ανοικτή Επιστήμη αυξάνει την ποιότητα και τον αντίκτυπο της επιστήμης προωθώντας την αναπαραγωγικότητα και τη διεπιστημονικότητα. Καθιστά την επιστήμη πιο αποτελεσματική μέσω καλύτερου διαμοιρασμού των πόρων, περισσότερο αξιόπιστη μέσω καλύτερης επαλήθευσης και με καλύτερη απόκριση στις ανάγκες της κοινωνίας. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανοικτή Επιστήμη, 2019¹)

Για να επιτευχθεί ο στόχος του CIVIS να κάνει τη διδασκαλία και την έρευνα όσο το δυνατόν πιο ανοιχτή, όπως αναφέρεται στη σχετική δήλωση για την Αποστολή² του CIVIS, δεσμευόμαστε να μοιραζόμαστε ανοιχτά τα προϊόντα της έρευνας και των μελετών μας, και ως εκ τούτου δηλώνουμε τα ακόλουθα:

Δείκτες έρευνας και μετρικές επόμενης γενιάς για την υποστήριξη της Ανοικτής Επιστήμης

Τα πανεπιστήμια-μέλη του CIVIS προωθούν την ανάπτυξη νέων δεικτών έρευνας για να συμπληρώσουν τους συμβατικούς δείκτες για την ποιότητα και τον αντίκτυπο της έρευνας, ώστε να δικαιολογηθούν οι πρακτικές της Ανοικτής Επιστήμης και, πηγαίνοντας πέρα από τους καθαρά βιβλιομετρικούς δείκτες, να προωθήσουν και μη βιβλιομετρικά ερευνητικά προϊόντα. Ειδικότερα, οι μετρικές θα πρέπει να επεκτείνουν

1

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/research_and_innovation/knowledge_publications_tools_and_data/documents/ec_rtd_factsheet-open-science_2019.pdf

² «η ανάπτυξη του CIVIS μέσω παγκόσμιων προκλήσεων (...) προωθεί μια συνεργατική κουλτούρα και απαιτεί καινοτόμες παιδαγωγικές δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την κριτική σκέψη, την προσαρμοστικότητα, την ανθεκτικότητα και τις δεξιότητες με προοπτική για το μέλλον. Για να διαμοιραζόμαστε και να οικοδομούμε γνώσεις μεταξύ μαθητών, εκπαιδευτικών, ερευνητών και της κοινωνίας των πολιτών, θα κάνουμε τους πόρους της εκπαίδευσης, της επιστήμης και της επιστήμης των πολιτών όσο το δυνατόν πιο ανοιχτούς και προσιτούς σε όλους σε συμφωνία με τα πλαίσια της Ανοικτής Επιστήμης και των Ανοικτών Εκπαιδευτικών Πόρων. (...) Κάθε ένα από τα έργα στο πλαίσιο του CIVIS θα αποτελέσει αντικείμενο έντονων προσπαθειών για να διαδώσει αποτελέσματα σε όσο το δυνατόν ευρύτερο κοινό. Ο αντίκτυπος και η βιωσιμότητά μας θα βρουν επίσης την πηγή τους στο αξιοσημείωτο εύρος αυτής της δεξαμενής ταλέντων και δεξιοτήτων, που θα επωφεληθούν από τις δράσεις του CIVIS και στη συνέχεια θα συνεισφέρουν πίσω στο CIVIS, μέσω ενός εκτεταμένου δικτύου αποφοίτων, με νέες συνεργασίες, νέες ιδέες και νέες ευκαιρίες, ενισχυμένα από τη σχέση μας με την κοινωνία μέσω της Ανοικτής Εκπαίδευσης, της Ανοικτής Πρόσβασης, της Ανοικτής Επιστήμης ». <https://civis.eu/storage/files/mission-statement-en.pdf>

τους συμβατικούς βιβλιομετρικούς δείκτες προκειμένου να καλυφθούν νέες μορφές ερευνητικών αποτελεσμάτων, όπως ερευνητικά δεδομένα και ερευνητικό λογισμικό.

Τα πανεπιστήμια του CIVIS ενθαρρύνουν πιο υπεύθυνες προσεγγίσεις στη χρήση μετρικών προκειμένου να βελτιωθεί η αξιολόγηση στην έρευνα και να υποστηριχθεί η Ανοικτή Επιστήμη.

Κίνητρα και ανταπόδοση προκειμένου οι ερευνητές να συμμετέχουν σε δραστηριότητες Ανοικτής Επιστήμης

Τα συστήματα αξιολόγησης της σταδιοδρομίας της έρευνας πρέπει να αναγνωρίζουν πλήρως τις δραστηριότητες της Ανοικτής Επιστήμης.

Τα μέλη του CIVIS ενθαρρύνουν τη συμπερίληψη πρακτικών Ανοικτής Επιστήμης στους μηχανισμούς αξιολόγησης που αφορούν σε ανταμοιβή, προαγωγή ή/και θητεία,, σύμφωνα με τον Πίνακα Αξιολόγησης Σταδιοδρομίας στην Ανοικτή Επιστήμη (Open Science Career Assessment Matrix)³.

Δεδομένα FAIR

Καθώς τα ερευνητικά δεδομένα συνεχίζουν να αυξάνονται σε όγκο, πολυπλοκότητα και ταχύτητα δημιουργίας, οι αρχές FAIR (FAIR principles)⁴ στοχεύουν στην παροχή κατευθυντήριων γραμμών για τη βελτίωση της Ευρεσιμότητας (Findability), Προσβασιμότητας (Accessibility), Διαλειτουργικότητας (Interoperability) και Επανάχρησης (Reuse) των δεδομένων. Κάθε αρχή FAIR αποτελεί ένα σύνολο χαρακτηριστικών που πρέπει να έχουν τα δεδομένα και τα μεταδεδομένα, προκειμένου να διευκολύνεται η ανακάλυψη και η χρήση τους τόσο από ανθρώπους όσο και από μηχανές.

Τα πανεπιστήμια CIVIS προωθούν τις αρχές FAIR, υποστηρίζουν τους ερευνητές τους ως προς το να καθιστούν τα δεδομένα τους FAIR και παρέχουν στους ερευνητές τους την κατάλληλη υποδομή και καθοδήγηση για να περιγράψουν, να αποθηκεύουν και να μοιράζονται τα δεδομένα τους.

Το Μέλλον της Επιστημονικής Επικοινωνίας

Τα πανεπιστήμια CIVIS υποστηρίζουν τον Μετασχηματισμό Ανοικτής Πρόσβασης στο πλαίσιο της επιστημονικής επικοινωνίας. Με αυτόν τον τρόπο, συμμετέχουν ενεργά στις διάφορες μορφές Ανοικτής Πρόσβασης: δημοσιεύσεις Ανοικτής Πρόσβασης, ιδρυματικά αποθετήρια, λογισμικό ανοιχτού κώδικα, πλατφόρμες ανοικτών εκδόσεων και δημοσιεύσεων.

³ https://ec.europa.eu/research/openscience/pdf/os_rewards_wgreport_final.pdf

⁴ <https://www.go-fair.org/fair-principles/>

Υποστηρίζουν επίσης τις προσπάθειες διαφύλαξης όλων όσων δρουν στην αλυσίδα αξίας των εκδόσεων, σύμφωνα με την αρχή της βιβλιοποικιλότητας που αναπτύχθηκε στο Jussieu Call⁵.

Όλες οι δημοσιεύσεις που παράγονται στο πλαίσιο του έργου CIVIS θα πρέπει να είναι διαθέσιμες σε καθεστώς Ανοικτής Πρόσβασης, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία σχετικά με τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΔΙ)⁶.

Ανοιχτοί εκπαιδευτικοί πόροι

Τα πανεπιστήμια του CIVIS ενθαρρύνουν την ανάπτυξη και χρήση ανοικτών εκπαιδευτικών πόρων (ΑΕΠ)⁷ από τα μέλη του και υποστηρίζουν την ακαδημαϊκή κοινότητα του CIVIS παρέχοντας εκπαίδευση σχετικά με το σχεδιασμό ΑΕΠ, ΔΠΙ, ανοικτές άδειες χρήσης κλπ. Θα πρέπει να παρέχονται κίνητρα για την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των μελών του CIVIS για την ανάπτυξη ΑΕΠ από κοινού, κυρίως με την κοινή χρήση υπηρεσιών υποστήριξης ΑΕΠ και υποδομών (συστήματα διαχείρισης μάθησης, πλατφόρμες, εφαρμογές, εργαλεία).

Όλο το εκπαιδευτικό υλικό που παράγεται στο πλαίσιο του προγράμματος CIVIS θα πρέπει να παρέχεται ως ΑΕΠ. Το CIVIS συμβάλλει στο κίνημα της ανοικτής εκπαίδευσης ανοίγοντας επιλεγμένα μαθήματα και άλλους εκπαιδευτικούς πόρους για το ευρύ κοινό.

Συνεργασία με την κοινωνία

Τα πανεπιστήμια του CIVIS προωθούν την ανοικτή επιστήμη σε όλες τις πτυχές της, και ως εκ τούτου διαδίδουν την γνώση στο ευρύ κοινό υποστηρίζοντας τις πρωτοβουλίες της Επιστήμης των Πολιτών. Ένας βασικός στόχος είναι να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση του κοινού για την ανοικτή επιστήμη, προκειμένου να αποκτήσει πρόσβαση και να συμβάλει στην έρευνα, και να αναπτυχθούν διάφορες μορφές συνεργασίας του ακαδημαϊκού χώρου με το ευρύ κοινό.

Το CIVIS δεσμεύεται για την ανάπτυξη της Ανοικτής Επιστήμης. Τα πανεπιστήμια μας συνεργάζονται και ανταλλάσσουν βέλτιστες πρακτικές για κάθε ένα από τα σημεία που περιλαμβάνονται στην παρούσα διακήρυξη, καθώς και για την υλοποίηση της ανοικτής επιστήμης σαν ένα βήμα μπροστά για το μέλλον των Ευρωπαϊκών πανεπιστημίων. Αυτή η δήλωση συνάδει με την πολιτική⁸ ανοικτής επιστήμης της ΕΕ που αναπτύχθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβουλίας EOSC⁹.

⁵ <https://jussieucall.org/jussieu-call/>

⁶ Intellectual property rights - IPR

⁷ Open educational resources - OER

⁸ Πολιτική για την ανοικτή επιστήμη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής:

https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/strategy/goals-research-and-innovation-policy/open-science_en

⁹ Ευρωπαϊκό Νέφος Ανοικτής Επιστήμης (European Open Science Cloud - EOSC):

https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/strategy/goals-research-and-innovation-policy/open-science/eosc_en

